

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra církevních dějin

Bakalářská práce

HISTORIE ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Vedoucí práce: ThDr. Rudolf Svoboda, Th.D.

Autor práce: Libuše Jakešová

Studijní obor: Náboženská výchova a etika

Ročník: 4

2012

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona 111/1998 Sb. v platné znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním svého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

28. března 2012

Děkuji vedoucímu diplomové práce ThDr. Rudolfu Svobodovi, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	5
1 Stručně k dějinám ČCE.....	6
1.1 Historické kořeny	6
1.2 ČCE od roku 1918 do současnosti.....	7
2 Historie sboru ČCE v Českých Budějovicích.....	10
2.1 Nekatoličtí křesťané v Českých Budějovicích do r. 1918.....	10
2.2 Augsburský (unionovaný) německý evangelický sbor.....	10
2.3 Český reformovaný /českobratrský evangelický sbor.....	11
2.4 Český augsburský sbor.....	11
2.5 Vznik sboru ČCE.....	11
3 Činnost sboru za farářů Toula a Štrupla (1923-1949).....	13
4 Sbor za faráře Růžičky (1950-1965).....	17
5 Činnost sboru za faráře Cyrila Horáka (1966-1990).....	21
5.1 Od roku 1966 do sametové revoluce.....	21
5.2 Revoluční události v ČCE v roce 1989	25
6 Činnost sboru za působení faráře Daniela Matějky (1991-2008).....	29
7 Současná sborová práce faráře Nečila.....	31
Závěr.....	34
Seznam zkratek.....	37
Abstrakt.....	38
Abstract.....	39

Úvod

Svoji práci jsem se rozhodla psát o Českobratrské církvi evangelické (dále jen ČCE) v Českých Budějovicích, neboť je mi tento sbor již několik let blízký. Do Českých Budějovic jsem se přistěhovala v r. 1984 z východních Čech, a protože jsem členkou této církve již od narození, přihlásila jsem se k členství i zde. Při výběru bakalářských prací mě toto téma zaujalo, protože jsem se chtěla o tomto jihočeském sboru dovědět něco bližšího.

Mým cílem je popsat historii této církve v jihočeské metropoli od jejích počátků až do nedávné minulosti. Zatím totiž neexistuje žádná kniha či odborná studie, která by se ucelenějším způsobem historií této církve v Českých Budějovicích zabývala. Při práci s prameny jsem narazila na jisté obtíže. V první řadě nikdo nese-psal sborovou kroniku, takže jsem historii sboru musela „poskládat“ z množství dílčích údajů obsažených v pramenech různé provenience. Jedním z nejdůležitějších pramenných zdrojů pro mne byla tzv. výroční sborová shromáždění anebo sešity nedělních ohlášek. Důležitým zdrojem byly také některé prameny osobní povahy: zejména dopisy členů sboru, které se vztahovaly k tématům, jimiž se v této práci zabývám. Jsem si vědomá toho, že má práce si nemůže činit nárok na úplnost, již z toho důvodu, že dochované prameny týkající se některých období či témat jsou značně torzovité. Právě z tohoto důvodu se v práci občas vyskytnou určité časové mezery a chybí zde i větší propracovanost. Přesto však doufám, že splní svůj účel prvního seznámení s tématem. Většina ze zmíněných pramenů je uložena v archivu sboru ČCE v Českých Budějovicích. K dispozici jsem měla také některé knihy či studie, které dílčím způsobem popisují buď dějiny sboru nebo některá související témata. Mám na mysli kupř. díla Církev v proměnách času – Sborník k 50. výročí spojení ČCE z let 1918-1968 a První sjednocená církev v srdci Evropy od autorů Jiřího Ottera a Josefa Veselého.

Předkládanou práci jsem rozdělila do 7 kapitol. V první kapitole se zabývám vznikem ČCE v jižních Čechách, v druhé popisují vznik ČCE v Českých Budějovicích od r. 1918, třetí až sedmá kapitola vystihuje činnosti sboru za působení jednotlivých kazatelů od založení sboru po současnost. Při tvorbě této práce jsem použila metody přímé a komparativní.

1 Stručně k dějinám ČCE

1.1 Historické kořeny

Českobratrská církev evangelická se hlásí ke kořenům tzv. české reformace. Z literatury je známo, že česká křesťanská obec prošla v 15. století značně specifickým vývojem. Po Husově působení, jeho smrti a po konci husitských válek vzniká nezávislá utrakvistická církev. Ta se dále štěpí na staroutrakvistickou, která jeví katolizující tendence a novoutrakvistickou, která se úspěšně sblíží se světovou reformací v 16. století. Vedle těchto dvou názorových proudů se však objevuje ještě třetí, a to Jednota bratrská, která později navázala kontakt se světovou reformací, jmenovitě s Lutherem. Tak jako Jednota bratrská, sepisují i utrakvisté svoji vlastní konfesi (České vyznání), která byla uznána r. 1609 Majestátem císaře Rudolfa II., a tím byla zaručena náboženská svoboda v zemi.¹

V době třicetileté války (1618-1648) se vývoj ubíral zcela jinudy. Následné události po prohrané bitvě na Bílé Hoře vedly k tragickým následkům pro český národ, kdy byla prakticky zlikvidována česká šlechta a došlo k násilné rekatolizaci a poněmčení českého národa. Čeští nekatolíci byli vyháněni ze země. Náboženská svoboda zůstala po mnoho desítek let pouhým snem.²

Následkem dlouhotrvajícího pronásledování zůstalo v Čechách a na Moravě po polovině 18. století odhadem pouze okolo osmdesáti tisíc tajných evangelíků. Tento neutěšený stav se změnil až vydáním Tolerančního patentu v r. 1781 císařem Josefem II., který nejen umožnil návrat českých evangelíků do země, ale i svobodu vyznání. Tolerovány byly církve hlásící se k augsburskému a helvetskému vyznání, a také církev pravoslavná.³ V Čechách bylo potomkům husitů a Jednoty českých bratří, kteří se přihlásili k augsburské nebo helvetské konfesi, dovoleno zřizovat sbory či farnosti jen tam, kde se přihlásilo ke konfesi alespoň 500 duší anebo 100 rodin. Nově vznikajícím evangelickým sborům, tj. sborům hlásícím se k augsburské konfesi, bylo stejně jako ostatním tolerovaným nekatolickým konfesím dovoleno stavět jen prosté

1 Srov. OTTER, J. - VESELÝ, J. *První sjednocená církev v srdci Evropy*. 1992, s. 31-33.

2 Tamtéž s. 39.

3 Tamtéž s. 45.

modlitebny bez věží a zvonů, a to jen na okraji obce. Avšak přestože byla katolická konfese stále státem preferovaná, vznikla v českých zemích řada sborů ve městech i na vesnicích.⁴ Název nekatolíci byl zaměněn za jméno „evangelíci augsburského nebo helvetského vyznání“ na vídeňské konferenci v r. 1848.⁵ V roce 1868 byla konečně vyhlášena úplná náboženská svoboda.

Čeští evangelíci jako takoví toužili po navázání na husitství a bratrství. Často také docházelo ke sjednocování církví augsburského a helvetského vyznání. V tzv. sjednocovacím hnutí se v letech 1917 a 1918 v českých evangelických sborech projevují tři hlavní tendence:

- snaha o samostatnost a nezávislost na rakouských úřadech
- veřejné přiznání se k české reformaci
- snaha o sjednocení

Teprve po skončení I. světové války došlo na Generálním sněmu v Praze 17. a 18. prosince 1918 ke sloučení obou církví pod název „Českobratrská církev evangelická“, jejímž symbolem se stal kalich.⁶

S názvem „českobratrská“ na sebe všichni, kdo se hlásí k této víře a stali se členy některého ze sborů, berou povinnost respektovat učení, které vyšlo z české reformace a zachovávat určitý řád církve a bohoslužeb v bratrské jednotě vycházející z biblického citátu „Vy všichni jste jedno v Kristu“. Církev chápou jako společenství věřících hlásících se ke Kristu, jejichž úkolem je hlásání radostného poselství evangelia.⁷

1.2 ČCE od roku 1918 do současnosti

V dobách tzv. první republiky působila kladně na ovzduší ve sborech demokracie. Život plynul bez komplikací a členů církve přibývalo. V době německé okupace a během války hledali lidé posilu v chrámech a modlitebnách. Nikdy nebyly bohoslužby tolik navštěvovány, jako v té době.

4 Srov. OTTER, J. - VESELÝ, J. *První sjednocená církev v srdci Evropy*. 1992, s. 45-46.

5 Srov. BEDNÁŘ, F. *Památník českobratrské církve evangelické*. Praha: Kalich, 1924, s. 32.

6 Viz ŘÍČAN, R. *Od úsvitu reformace k dnešku*. Praha: Ymca, 1948, s. 358-360.

7 Srov. TOUL, J. *Jubilejní kniha českobratrské evangelické rodiny k 150letému. jubileu Tolerančního patentu 1781-1931*. České Budějovice 1931, s. 12.

Po válce však mnozí začali opouštět společná shromáždění. Po politickém převratu v r. 1948, kdy veškerou moc ve státě převzala dělnická třída pod vedením komunistické strany, se na českých evangelicích dopouštěl totalitní režim násilí a bezpráví. Odpůrci komunistické politiky byli vězněni a popravováni nebo posíláni do pracovních táborů a příslušníci jejich rodin všemožně diskriminováni. Nad církví vykonávaly dozor státní orgány. K volbě a ustanovení duchovních bylo zapotřebí státního souhlasu. Někteří členové církve měli obavu o své postavení v zaměstnání, jiní polevili anebo se víry docela vzdali. Návštěvnost bohoslužeb ve všech sborech poklesla. Co do počtu lidí hlásících se k ČCE si v této době vedly nejlépe sbory na Českomoravské vysočině a na Valašsku.⁸

K určitému uvolnění ve státě i v církvi došlo na jaře r. 1968, které národ uvítal s velkou nadějí. Snaha o nastolení určitých svobod ve státě však byla záhy ukončena vpádem vojsk Varšavské smlouvy v zájmu mocenských struktur.

Pokusem postavit se proti této svévoli za svůj národ, který byl do té doby semknutý, se stala sebeoběť studenta Jana Palacha, člena ČCE, který se 16. ledna 1969 upálil na Václavském náměstí v Praze. Jeho pohřeb se stal tehdy celostátní manifestací proti komunistické moci.

Prosazování skutečného respektování všech občanských práv a svobod i u nás se rozhodli stoupenci nově založeného hnutí Charta 77. Mezi nimi byli i někteří duchovní. Další lidé chartu podepsali. V té době bylo 54 kazatelů ČCE zbaveno souhlasu k výkonu služby a mnoho studentů bohosloví vyloučeno z fakulty. Tím spíše byly státní orgány ze strany synodní rady upozorňovány na nedodržování církevních zákonů a občanských práv.

V polovině osmdesátých let, kdy v Sovětském svazu vyhlásil M. Gorbačov novou cestu politickým a hospodářským reformám, docházelo i u nás k masovým shromážděním a demonstracím, které byly tvrdě potlačovány. Na jaře 1989 vznikla masová podpisová akce za obnovu demokratických svobod, k níž se připojili i mnozí členové všech církví – „Několik vět“. To vyvrcholilo 17. listopadu tzv. „sametovou revolucí“ v Praze, kdy byl totálně svržen absolutistický monopol komunistické strany a novým prezidentem se stal Václav Havel.

Studenti všech bohosloveckých fakult se připojili k dlouhodobé stávce. Synodní

8 Srov. *Církev v proměnách času, Sborník k 50. výročí spojení českobratrské církve evangelické*. Praha: Kalich, 1969, s. 19-20.

senior ČCE Dr. J. Hromádka byl pověřen k jednání s vládními činiteli, a tak mohla být konečně obnovena demokratická práva všech občanů svobodné republiky.⁹

Pro přesnější přestavení ČCE ještě zbývá zmínit něco o počtu členů a o jejím uspořádání. Statistiky říkají, že ve druhé polovině 20. století měla církev 272 farních sborů a 393 kazatelských stanic. Ve sborech pracovalo 270 farářů a vikářů. Počet duší v celé církvi byl přibližně 282 000. Zřízení, neboli institucionální podoba církve je tzv. presbyterně synodní. To znamená, že o nejpodstatnější záležitosti sboru (volba či odvolání faráře, hospodaření atd.) rozhoduje tzv. sborové shromáždění (shromáždění všech věřících v jednotlivém sboru), a to hlasováním. Sborové shromáždění se musí sejít mimořádně jednou do roka. Během roku zasedá, většinou jednou měsíčně, výkonný orgán sboru, tzv. staršovstvo. Jedná se o delegáty sboru (starší neboli presbytery) a faráře zvolené sborovým shromážděním na určité funkční období. Staršovstvo rozhoduje o běžných věcech týkajících se provozu sboru, má výkonnou moc.

Sbory se sdružují v tzv. seniorátech, obdobách diecézí. V jejich čele stojí výbory s paritním zastoupením farářů a laiků. Paritní zastoupení má i synodní rada, která je výkonným orgánem celé církve. Nejvyšším orgánem je synod, skládající se z volených poslanců všech seniorátů, který rozhoduje o nejzávažnějších otázkách týkajících se celé církve – např. o učení církve, církevním zřízení a řádech. Synod zasedá každoročně.¹⁰

ČCE se počítá mezi zakládající členy Světové rady církví, podporuje ekumenické aktivity – např. Ekumenický týden modliteb v druhém týdnu každého nového roku.

9 Srov. OTTER, J. - VESELÝ, J. *První sjednocená církev v srdci Evropy*. 1992, s. 85-91, 95.

10 Viz. *Církev v proměnách času*, s. 20-21.

2 Historie sboru ČCE v Českých Budějovicích

2.1 Nekatoličtí křesťané v Českých Budějovicích do r. 1918

České Budějovice byly od svého založení tradičně katolické město. Vydání Tolerančního patentu císařem Josefem II. v r. 1781 se u nekatolíků obešlo bez vážnější odezvy v celých jižních Čechách. První křesťanská nekatolická společenství se začala objevovat ve městě až v druhé polovině devatenáctého století – po vyhlášení tzv. prosincové ústavy z roku 1867. Po vydání tzv. májových zákonů v roce 1968 byli nekatolíci zrovnoprávněni s katolíky.

Z dostupných pramenů je patrné, že v Českých Budějovicích začaly oficiálně působit skupiny nekatolických křesťanů, z nichž se první hlásila k luterské a druhá k helvetské tradici. V roce 1885 žilo ve městě v té době 47 lidí augsburského a 17 lidí helvetského vyznání.¹¹

2.2 Augsburský (unionovaný) německý evangelický sbor

Křesťané hlásící se k augsburské konfesi byli zejména Němci, kteří byli v této době v Českých Budějovicích významnou menšinou. Právě oni zde vytvořili první evangelický sbor, který zde působil již od roku 1867. Přináležel k evangelické augsburské církvi v Linci a po smrti lineckého faráře v r. 1888 byl přefařen k augsburskému sboru v Plzni. Farním sborem se stal v r. 1910 a po vzniku Československa vstoupil do Německé evangelické církve, se kterou byl ale v r. 1945 zrušen.

V r. 1899 si zřídili němečtí luteráni sbor s vlastním kostelem v nynější ulici 28. října. V letech 1902-1907 se zde konaly i české bohoslužby. Po odsunu Němců připadl tento kostel ČCE. Od svého založení měl tento sbor kazatelské stanice v Českém Krumlově, Prachaticích a Vimperku, později byla zřízena kazatelská stanice v Nové Bystřici.¹²

11 Srov. SVOBODA, R. *Katolické a nekatolické rezonance prvního vatikánského sněmu v jihočeské metropoli*, *Studia theologica* 42, roč. XII, č. 4/2010, s. 58.

12 Srov. NEŠPOR Z. R. *Encyklopedie moderních evangelických (a starokatolických) kostelů Čech, Moravy a českého Slezska*. Praha: Kalich, 2009. s. 108-109.

2.3 Český reformovaný /českobratrský evangelický sbor

Český evangelický sbor se začal formovat až po německém, a to díky přestupovým hnutím a dále díky evangelíkům, kteří se přistěhovali z venkova koncem 19. století. Na jeho založení spolupracovali evangelíci augsburského a helvetského vyznání.

V r. 1900 byla založena kazatelská stanice jako součást diasporního sboru v Táboře. K bohoslužbám se věřící scházeli v pronajaté místnosti v Gymnasijní ulici č. 82. Později, v r. 1902, bylo dovoleno konání bohoslužeb v kostele německého sboru, avšak ne na dlouho. Vzhledem k nacionálním neshodám přestal být kostel Čechům nadále půjčován, proto se věřící začali scházet k bohoslužbám v obchodní škole.¹³

2.4 Český augsburský sbor

Počátkem 20. století působil v Českých Budějovicích také Český augsburský sbor. Bohoslužby této církve se konaly od r. 1908 v modlitebně Svobodné reformované církve (dnešní Církev bratrská), oficiálně však byla kazatelská stanice zřízena počátkem r. 1912. Přestože spadala pod pražský augsburský sbor (U Salvátora), byla obsluhována z Plzně. Po vzniku naší republiky se tato církev spojila s církví reformovanou do vznikajícího sboru ČCE

2.5 Vznik sboru ČCE

Po vzniku „první republiky“ v r. 1918, kdy se reformovaná kazatelská stanice sjednotila s augsburskou, sbor zmohtněl přestupovým hnutím. Usiloval o osamostatnění a vlastní budovu. Městská rada tehdy tomuto sboru pronajala gymnaziální školní kapli sv. Václava v dnešní Kostelní ulici. Sbor byl v r. 1922 prohlášen za farní a přijal označení „Žižkův sbor“. O sedm let později se sboru podařilo zakoupit celkem zachovalou starší budovu na Lannově třídě, kde bylo vybudováno sborové středisko a internát pro studující mládež. Modlitebna sloužila sboru až do odsunu českobudějovických Němců, kdy převzala budovy právě po německé evangelické církvi, avšak až v r. 1959. V době totalitního režimu se sbor ČCE musel domu na Lannově třídě vzdát. Zpět jej získal až po „sametové revoluci“ v devadesátých letech 20. století a pronajímá jej jiným organizacím.

Českobudějovický sbor ČCE zřídil brzy po vzniku první republiky několik

¹³ Srov. NEŠPOR Z. R. *Encyklopedie moderních evangelických (a starokatolických) kostelů*, s. 109.

kazatelských stanic – v Českých Velenicích, Hluboké nad Vltavou a Velešíně, později ještě v Lišově a Třeboni. Po 2. světové válce přibyly kazatelské stanice v Českém Krumlově, Kaplici, Suchém Vrbném a Trhových Svinech, zatímco lišovská a netolická zanikly. Období komunismu však většina kazatelských stanic nepřežila. Do současnosti se udržely pouze kazatelské stanice v Českém Krumlově a Kaplici.¹⁴

Prvním farářem v Žižkově domě byl na zcela krátkou dobu Rudolf Šlechta, který brzy přešel k Církvi československé. Po něm byl zvolen farářem Jan Toul, který působil v Budějovicích v letech 1923-1945. Vydával Českobratrské evangelické noviny a stal se i seniorem. Po osvobození byl zvolen dalším farářem Josef M. Štrupl, který se stal konseniorem tábořského seniorátu. Po náhlém úmrtí poměrně mladého faráře Štrupla v r. 1949 sbor nemohl najít nástupce, až po roční pauze do tohoto sboru přišel farář Miroslav Růžička, který zde působil až do svého odchodu do výslužby (1950-1966). V roce 1962-1964 byl seniorem jihočeského seniorátu. Počet členů v té době opět klesal, zvláště stěhováním z pohraničí zpět na Slovensko. V roce 1966 byl zvolen farářem Cyril Horák.

V Českých Budějovicích se vystřídala řada diakonů, vikářů a učitelů náboženství (mimo jiné V. Kureš, V. Hrstka, E. Klicmanová), kurátoři prof. Ing. M. Vondruška, Matěj Ryzák, Josef Končan, Karel Lípa a Rudolf Smolík. Sbor se stal nejpočetnějším v seniorátě a pravděpodobně i nejrozlehlejším sborem celé českobratrské evangelické církve, neboť zaujímá téměř 30 procent rozlohy jihočeského kraje.¹⁵

14 Srov. NEŠPOR, Z. R. *Encyklopedie moderních evangelických (a starokatolických) kostelů*, s. 109-110.

15 Viz. *Církev v proměnách času*. s. 101-102. O této problematice hovoří také s. M. K. dne 8. 5. 2011.

Srov. Digitální záznam je v majetku autorky.

3 Činnost sboru za farářů Toula a Štrupla (1923-1949)

Jak bylo zmíněno již výše, prvním farářem byl na krátkou dobu zvolen Rudolf Šlechta, který brzy přešel k církvi Československé husitské. Po něm byl v dubnu 1923 zvolen farářem Jan Toul z Krouné, který zde působil v letech 1923-1945. Za jeho působení se sbor rozrostl co do rozlohy, stal se seniorátem. Vybudoval řadu kazatelských stanic, které připojil k českobudějovickému sboru. Jednalo se o kazatelské stanice v Suchém Vrbném, Hluboké nad Vltavou, Českých Velenicích, Lišově, Velešíně, Třeboni, Českém Krumlově, v Kaplici a Netolicích. Sám Toul všechny kazatelské stanice objížděl, administroval a sloužil při pravidelných bohoslužbách. Od r. 1923 začal sbor vydávat výroční zprávy – byl to přehled činností sboru během celého uplynulého roku – byl zde zachycen počet členů, účast na bohoslužbách, v nedělní škole, na náboženství, ve sdružení mládeže, práce kazatelských stanic, atd. Později sbor vydává i své noviny pod názvem „Českobratrské evangelické noviny“.

V té době začaly v ČB pracovat také církevní organizace – SČME i nábožensky orientovaná mezinárodní organizace mládeže – YMCA (Young Men's Christian Association), která měla velmi širokou škálu činnosti.¹⁶

V roce 1929 byl zakoupen Žižkův dům na dnešní Lannově třídě. Jednalo se o velký objekt složený ze dvou budov s poměrně rozlehlou zahradou. V přední budově byl zřízen byt pro faráře a internát pro studenty a učně včetně jídelny. Zadní měla sloužit jako modlitebna. V r. 1931 byl ale sbor nucen uvolnit kapli v Riegrově ulici, takže se sborový život včetně bohoslužeb přestěhoval do těchto nových prostor. V těchto letech se duchovní dočkal pomoci – v r. 1934 přišel do sboru diakon D. Molnár a v roce 1939 začal faráři pomáhat jako vikář br. Jiří Novotný, pozdější tajemník synodní rady.¹⁷

V roce 1945 dostává sbor do nájmu od státu ještě budovy bývalé německé luteránské církve, která zde přestala působit. Sbor prostory těchto budov v té době nevyužíval a platil za ně pouze udržovací poplatek. V tomto roce odchází také br. farář Toul na zasloužený odpočinek.¹⁸

16 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. M. K. ze dne 8. 5. 2011. Dokument v majetku autorky.

17 Srov. Výroční sborová shromáždění z let. 1929-1931, 1934, 1939, archiv, Českobratrské církve evangelické, sbor České Budějovice, ulice 28. října 28, ČB, sign. C3/14.

18 Srov. *Encyklopedie moderních evangelických (a starokatolických) kostelů*, s. 109-110.

V témže roce nastoupil do Českých Budějovic nově zvolený farář Josef M. Štrupl z Benešova u Prahy. Instalován byl seniorem B. Skalákem z Jindřichova Hradce. Stal se též konseniorem tábořského seniorátu. Ve sboru působil v letech 1945-1949. Byl to velmi nadaný kazatel, který rozuměl lidem. Funkci vikáře tehdy zastával Z. Šaar, později J. V. Klas. Byla též obnovena činnost kazatelských stanic, kterých bylo v té době devět. Sbor sám měl tehdy 2 332 duší včetně všech kazatelských stanic. Pravidelná duchovní činnost se rozvíjela na 10 místech kromě občasných bohoslužeb na nových místech. Místní farář kázal čtyřikrát a v některých nedělích až pětkrát. Za 11 měsíců sborové práce vykonal 160 kázání, 65 biblických hodin, 8 veřejných projevů kromě funkcí. Vykonyval též biblické hodiny v rodinách v obvodu města Českých Budějovic a ve vzdálených obcích kromě pravidelných biblických hodin v Suchém Vrbném, Hluboké nad Vltavou a v presbyterně Žižkova domu. Bratr farář vykonával bohoslužby i v ozdravně v Soběnově na kaplicku a speciální péči věnoval též osídlencům pohraničí ze Slovenska a Rumunska.

Velmi důležitou součástí života sboru byla starost o děti a mládež. Budoucí generace byly nábožensky vzdělávány a formovány především ve školách. Školní vyučování náboženství zajišťovali kazatelé sboru a jejich pomocníci. Podle výroční zprávy z r. 1947 bylo náboženství v jihočeském seniorátu vyučováno celkem na 84 školách. Na obecných školách navštěvovalo náboženství 189 dětí, na měšťanských 140 a na středních školách 47 žáků. Hlavním vyučujícím v té době byl farář Štrupl a výpomocní učitelé, především s. E. Klicmanová, M. Bohmová a bratři Kureš a Hrstka. Tito učitelé celkově vyučovali 65 hodin týdně.

I když za První republiky byla výuka náboženství ve školách samozřejmostí, po únoru 1948 s nástupem komunistické ideologie byla tato výuka ve školách zakázána a zvláště v 50. letech začala být tvrdě pronásledovaná. Náboženství se smělo vyučovat pouze na farách a mnohdy s nutností utajení pro některé rodiny, pro které docházka dětí do náboženství mohla znamenat problémy v zaměstnání jejich rodičů.¹⁹

Kromě náboženského vzdělávání na školách byly děti nábožensky formovány také v tzv. Nedělní škole. Nedělní škola zahájila svou činnost v Českých Budějovicích již v r. 1902 pod vedením diasporního kazatele a pozdějšího synodního seniora Kamila Nagy. Soustavná práce však začala založením sboru v místě v r. 1922 pod vedením faráře J.

19 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1945-1948, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

Toula za pomoci br. Vojtěcha Kureše, který řídil NŠ téměř 20 let. Stejnou práci vykonával i br. Václav Hrstka, výpomocný učitel náboženství a od r. 1945 vedl NŠ farář J. M. Štrupl s další řadou bratří a sester i mládeže. Zapsaných dětí k výuce bylo tehdy 80, průměrná návštěvnost však pouze kolem 40. Tak jako výuce náboženství, tak i NŠ bylo věnováno v poválečných letech dost pozornosti. Děti byly vyučovány po bohoslužbách dospělých, teprve v pozdějších letech probíhala výuka NŠ zároveň s těmito bohoslužbami.²⁰

Po osvobození, kdy byl farářem sboru zvolen Josef Štrupl, byla NŠ zavedena na pěti místech. V Českých Budějovicích ji vedl br. Vojtěch Kureš, v S. Vrbném s. Kosařová se s. Rubínovou, v Českém Krumlově s. Litomiská, v Č. Velenicích br. Bodský a ve Třeboni s. Cachová. Celkem docházelo v průměru 40 dětí, ačkoliv zapsaných jich bylo 80. V tomto období byla také NŠ rozdělena na několik skupinek dle věku dětí. V r. 1949 ale farář Štrupl předčasně umírá a v 50. letech dochází ke značnému úbytku dětí v nedělní škole i ve výuce náboženství.²¹

Důležitým okamžikem v náboženském životě jednotlivce i církve byla konfirmace. Konfirmací se v evangelické církvi přijímají mladí za členy sboru – jde o něco mimořádného a slavnostního. V podstatě nešlo jen o přijetí do sboru, ale i do náboženského společenství Večeře Páně. Bylo tedy z hlediska sboru nutné, aby pro mladého člověka konfirmace opravdu něco znamenala. Mezi členy sboru se našli tací, kteří dali sice dítě pokřtít, ale konfirmovat je však už nedali. Na druhé straně ale jiní členové sboru přihlásili dítě ke konfirmaci, aniž by si byli vědomi vážnosti tohoto kroku. Někteří členové viděli v konfirmaci jen obyčejný zvyk nebo tradici. V nemálo případech ale děti z takovýchto rodin ihned po konfirmaci od církve odpadnou.

Poprvé byla konfirmace v tomto sboru v r. 1924, dále se konala již každoročně. Co se samotné výuky týče, v padesátých letech učil farář katechismus Heildelberský a Karafiátův, dále katechismus, který vypracoval farář Moravec, a později se vyučovalo dle vlastní osnovy.²²

Nakonec pár slov o způsobu konfirmace. Za faráře Toula byla zkouška společně s konfirmací. Za faráře Štrupla se v sobotu před vlastní konfirmací konala zkouška před staršovstvem a v neděli byla jen konfirmační slavnost.

20 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. M. K. ze dne 8. 5. 2011. Dokument je v majetku autorky.

21 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1945-1949, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

22 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. H. L. ze dne 15. 5. 2011. Dokument je v majetku autorky.

Po konfirmaci se mladí lidé scházeli na biblických hodinách mládeže, která pro ně byla místem setkávání nejen k duchovnímu vyučování, ale i vzájemným rozhovorům o problémech, které tento věk mladým lidem přináší. V atmosféře těchto setkávání je patrné i osobní přátelství mladých, kteří mají svůj vyhraněný světový názor a s tím spojený životní styl a vzájemná komunikace s vrstevníky stejného založení jim hodně přináší.

Pohledem do historie máme první zmínky o obnovené činnosti sdružené evangelické mládeže v českobudějovickém sboru k 1. 12. 1945. Tehdy se začalo scházet kolem 20 mladých lidí a předsedkyní byla s. M. Kosařová.

Ve sledované době měl sbor ještě další aktivity. Členové sboru se aktivizovali v Kostnické jednotě, v práci v nedělní škole a v práci s mládeží, v sociálním spolku Marta, v Jeronýmově jednotě, atp. Kromě toho byli aktivní kupř. v oblastech skautingu, hudbě či zájmu o loutkářství, vydávání knih či o film.²³

Sociální odbor Marta zřídila mj. i jesle pro děti, jejichž rodiče se chtěli účastnit bohoslužeb, podporoval sociálně slabé. Za působení faráře Štrupla bylo též provedeno několik oprav – byly opraveny varhany, vyspraveny střechy, zaveden plyn do zahradního domku kostelníka, byly opraveny vodovody, WC a upravena farská zahrada. Byla provedena úprava hřiště, postavena garáž, byl zařízen rozhlas pro nedoslýchavé a byla zavedena elektřina do 1. poschodí, na půdu a do sklepa. Většina prací byla prováděna brigádně a svépomocí, takže sbor ušetřil značnou část peněz. Rovněž byla dobrá i spolupráce s ostatními nekatolickými církvemi.

Tato veškerá činnost sboru byla ale znatelně oslabena náhlým úmrtím bratra faráře Štrupla, který zemřel na anginu pectoris ve věku 42 let v říjnu 1949. Sbor od té doby spravoval sám br. vikář Klas, který sborovou práci zvládal celkem bez potíží, i když kvůli nadbytku práce docházelo občas k určitým nedopatřením. Stávalo se, že mnohdy kázal na pěti až šesti místech (České Budějovice, Suché Vrbné, Velešín, Kaplice, Horní Dvořiště, případně Český Krumlov).²⁴

23 Srov. Výroční sborová shromáždění z r. 1945, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

24 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1945-1949, archiv ČCE, sbor ČB, sig. C-3/14. Srov. také knihy nedělních ohlášek z r. 1945-1949, sig. III/24B.

4 Sbor za faráře Růžičky (1950-1965)

V létě 1950 se situace naštěstí zlepšila, když do sboru přišel bratr farář a konsenior Miroslav Růžička z Třebechovic pod Orebem a br. vikář Klas odešel jako zvolený farář do Libštátu. Pokračoval v práci br. faráře Štrupla, prováděl též pastorační práci. Kladl důraz na intelekt – tomu odpovídala i příprava konfirmandů, která byla značně náročná.

V této době došlo ke značnému úbytku dětí v nedělní škole i ve výuce náboženství. Na druhé straně se ale prohloubila biblická práce ve sboru, a to jak při kázáních, biblických hodinách dospělých i mládeže, tak i v rodinách. Upevnily se přátelské styky a spolupráce s církví Československou husitskou, která měla v Č. Budějovicích 7 sborů velmi dobře vedených.

Kazatelská stanice Kaplice byla obsazena samostatným duchovním z důvodu snazšího spojení se členy v pohraničí. V listopadu 1950 přišel do Kaplice jako vikář sboru budějovického se zvláštním posláním br. František Hanák a potom v dubnu 1951 další vikář s určením pro ČB br. Jan Šimek. Oba přišli přímo z fakulty. Bratr vik. Hanák pak odešel v r. 1952 v červnu namísto faráře v Děčíně a br. vikář Šimek přesídlil do Kaplice. Kurátorem zůstal i nadále dosavadní kurátor br. Karel Lípa. Později, když br. Šimek nastoupil vojenskou službu, musel se duchovní z Č. Budějovic starat i o kaplický sbor.²⁵

Bohoslužby se konaly pravidelně ve všech kazatelských stanicích. Ačkoliv byla zrušena kazatelská stanice ve Velešíně, která spadala pod Kaplici, přece se tam konala pravidelně měsíční shromáždění za pozoruhodné účasti. Kazatelská stanice Lišov byla prakticky již dříve zrušena. Ke zřízení žádné nové stanice nedošlo. Kázalo se tedy každou neděli a svátek v Českých Budějovicích, Suchém Vrbném, Kaplici, 2x měsíčně na Hluboké, 1x měsíčně pravidelně v Českých Velenicích, Českém Krumlově, Třeboni, Velešíně a v Dolním Dvořišti. Občas dle možnosti ve Vyšším Brodě, Frymburku, ve Zlivi (2x v roce), v Želnavě, Horní Plané, Mokré na Šumavě a Stropnici. Někdy v Rychnově u Nových Hradů, Kladenském Rovném, Horním Dvořišti a Trhových Svinech.

V r. 1950 na podzim bylo zřízeno místo sborové sestry, jehož vedením byla pověřena s. Helena Štruplová, vdova po bývalém faráři. Této práci se oddala s velikou

25 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1950-1952, archiv ČCE, sbor ČB, sign C3/14.

obětavostí až do konce září r. 1952, kdy přešla na vlastní žádost do veřejné zdravotní služby. Vedle této sestry konal návštěvy v nemocnicích také farář. V Českém Krumlově navštěvoval nemocné presbyter Litomiský, který však později odešel ze sboru do Lanškrouna. V letech 1950-1951 byly některé děti v církevních ozdravovnách.

Saláry i dary byly v těchto letech velmi slabé, všude bylo vidět rozkolísanost a v poslední době i u určitých lidí odtahování se od církve z důvodu osobního prospěchu. Na druhé straně se ale vytvářela skupina lidí, kteří přicházeli pravidelně do shromáždění a nebyli to jen staří lidé. Tak i modlitebna vybudovaná mezi roky 1950-1951 v Kaplici mohla začít sloužit zvěsti evangelia.²⁶

Při procházení sborové kartotéky, aby byl získán přehled o skutečném stavu a počtu členů sboru, bylo vyřazeno přes 500 lidí, kteří se více než pět let neúčastnili sborových shromáždění, ani nepřispěli na sborová vydání. Účast na shromážděních byla tenkrát malá, v mateřském sboru nedosahoval průměr 100, v s. Vrbném ani 20. Salár přesáhl částky přes 16.000,- Kč. Od r. 1948-1949, kdy část úhrady sborových vydání na sebe převzal stát, nastal značný pokles v počtu salárníků.

I v této době sbor pečoval o křesťanskou výuku dětí a mládeže. V Českých Budějovicích na národních školách vyučoval náboženství dlouholetý učitel br. Kureš, který učil též v Č. Velenicích. Na středních školách v ČB vyučoval br. vikář Klas, později též br. farář. V r. 1953, kdy br. Kureš již přestal vyučovat, převzala tak i jeho hodiny s. Klicmanová. Přestože svoji práci vykonávala spolehlivě a obětavě, musel pro značnou časovou náročnost vypomáhat br. farář a někdy i br. vikář. Velkou pomocí pro sbor, ale i celý jihočeský seniorát byl příchod sen. vikáře br. Jiřího Altynského dne 1. 7. 1953.²⁷

V r. 1955 odešla s. Klicmanová do civilního zaměstnání a všechno vyučování tak byli nuceni převzít kazatelé. V tomto roce nastoupil také do českobudějovického sboru jako začínající vikář br. Cyril Horák.

Vzhledem k nejisté době ubylo i dětí na náboženství. Přesto však výuku náboženství v jihočeském seniorátu navštěvovalo v r. 1954 celkem 65 dětí, v r. 1956 to bylo 133 dětí. Vyučování probíhalo celkem na dvaceti místech v seniorátu, na kaplicku na pěti místech. Základem pro výuku náboženství byla biblická dějprava, kterou podle

26 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1950-1952, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

27 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1953-1954, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

bible kralické sepsal pro děti Viktor Hájek.²⁸ Podle této publikace se vyučuje náboženství i v dnešní době, i když došlo k určitým úpravám prvního vydání.

I nedělní škola zde měla své místo. S výukou i nadále vypomáhala mládež, která si vzala dětské bohoslužby na starosti, zvláště po r. 1954 – vzorným příkladem byl V. Nečil a další mládežníci. O Vánocích byla pro děti připravována vánoční slavnost s programem, po které byly děti odměňovány balíčky s vánočním pečivem a později ještě knížkou. Nadílku pro ně nachystal sociální odbor „Marta“. Začátkem 60. let dochází opět k velkému poklesu návštěvnosti nedělní školy – průměr se udržuje mezi 8-9.²⁹

I konfirmace byla vedena různým způsobem. V sobotu bývala zkouška před staršovstvem a za týden poté, obvykle v Květnou neděli probíhala vlastní konfirmace. Zkoušení se museli naučit přibližně 120 otázek, přičemž každá odpověď byla krátká a zahrnovala i biblické údaje.³⁰

Mládež se zúčastňovala bohoslužeb pravidelně každý týden. Kromě svého programu se mladí podíleli také na přípravách sborových dnů, pomáhali při výuce v nedělní škole a hlídali děti v jeslích, aby se tak jejich rodiče mohli účastnit bohoslužeb. Během roku dle potřeby pomáhali též při lesních brigádách. Biblických hodin pro konfirmovanou mládež se zúčastňoval i vik. Horák, který se stal později farářem v Jindřichově Hradci.

V roce 1959 převzal sbor ČCE do vlastnictví budovy v ulici 28. října 28, které dosud užíval jako vypůjčené od německé evangelické církve a.v. Ty se pak podařilo opravit nákladem 31.000,- Kč za pomoci synodní rady v roce 1959-1960.

Po 30 letech dne 1. dubna 1959 bylo sboru ukončeno vlastnictví domu v Malinovského třídě. Ze sboru byla odvolána náhlou smrtí s. Marie Široká, která po mnoho let prokazovala svoji věrnou službu sboru v kanceláři. Karel Lípa odešel z místa kurátora na vlastní žádost a tohoto úkolu se zhostil br. Rudolf Smolík. Bratr vik. Miroslav Pechar se ujal práce v Kaplici. Pěvecký kroužek sice obnovil na čas svoji

28 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1954-1956, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

29 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1945-1946, 1949, 1954, 1060, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

30 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. M. K. ze dne 8. 5. 2011. Dokument je v majetku autorky. Srov. také výroční sborové shromáždění z r. 1965, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

činnost, ale později se opět rozpadl pro ubývající počet účastníků.³¹

Za povšimnutí také stojí zpráva křesťanské sborové služby z těchto let. Je to vlastně dobrovolnická organizace a pomoc nemocným či sociálně slabším. Sestry se střídaly v jeslích při hlídání malých dětí, na Vánoce pekly cukroví, aby je mohly rozdělit dětem po vánoční slavnosti. Pravidelnou službou sboru se stal také každoroční úklid kostela a všeho příslušenství – ruku k dílu přikládali nejen sestry, ale i bratři, mládež a děti. Tou nejhlavnější křesťanskou službou byly ale návštěvy nemocných, starých a opuštěných bratří a sester, které vykonával především bratr farář, dále pak br. vikář a další ochotní bratři a sestry.³²

31 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1955-1961, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

32 Tamtéž. O této problematice také hovoří s. H. L. dne 15. 5. 2011. Srov. Digitální záznam dokumentu je v majetku autorky.

5 Činnost sboru za faráře Cyrila Horáka (1966-1990)

5.1 Od roku 1966 do sametové revoluce

V červnu roku 1966 byl zvolen farářem českobudějovického sboru bratr Cyril Horák, který pracoval v českobudějovickém sboru jako vikář a posléze působil jako začínající farář v Jindřichově Hradci.

Bratr Horák se hluboce věnoval své duchovní práci, kladl důraz na osobní víru a na její připoutání ke Kristu, dále pak na osobní vyznání, modlitbu a osobní pastorační práci. Rozvířil hladinu sborového života otázkou křtu, protože se stavěl částečně odmítavě ke křtu malých dětí. Tuto otázku však pojal velice vážně a přistoupil na křest dětí pouze opravdu věřících rodičů. Sbor na jedné straně vyřkl k tomuto problému svoji kritiku, ale na druhé našel bratr Horák i své přívržence.

Kromě teologie ovládal bratr farář i několik světových jazyků, což se pozitivně odrazilo v jeho osobních i mimořádných aktivitách sboru. Od jeho nástupu se rozběhl kroužek němčiny, který navštěvovala hlavně mládež. Pořádal sborové zájezdy po vlastech českých, ale i do zahraničí, např. do NDR, Holandska a Rakouska a hosty z cizích zemí zval naopak k nám. V květnu r. 1968 se uskutečnilo setkání se zájezdem evangelického sboru v Amstetenu v Rakousku, v létě uvítal českobudějovický sbor mládež z německého Hannoveru a Senftenbergu. Sám farář kázal také mimo naši republiku – např. v NSR a Maďarsku.

Za doby jeho působení v ČCE pořádal zajímavé přednášky s různými náměty. Zval přednášející z jiných sborů k nám a naopak i on sám posloužil svým kázáním i přednáškami nejen na území jihočeského seniorátu, ale i na ostatních místech naší republiky. Přednášející byli zváni i na biblické hodiny, kde své přednášky doprovázeli zajímavými diapozitivy. Byly vypisovány chrámové sbírky určené pro mladé církve v Africe, Asii a Latinské Americe. V červenci r. 1969 odcestoval farář Horák do Finska na mezinárodní konferenci křesťanských esperantistů jako místopředseda české sekce.³³

Za působení br. faráře Cyrila Horáka začínají mít dětské služby Boží opět stoupající

33 Výroční sborová shromáždění z let 1965-1969, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14. O této problematice hovoří také s. A. M. dne 15. 5. 2011. Srov. Digitální záznam rozhovoru je v majetku autorky.

tendenci. Zatímco byla účast v r. 1965 – pět, 1966 – osm, 1967 – deset, 1968 – dvanáct, bylo již dosaženo takového počtu účastníků, že bylo nutno děti rozdělit do dvou skupinek. Dětské bohoslužby se nekonalý pouze v mateřském sboru ČB, ale také v kazatelských stanicích v Č. Velenicích za průměrné účasti dvou dětí a v ČK, kam docházelo šest dětí. Při výuce NŠ vypomáhali i nadále konfirmovaní mládežníci – v ČB to byly sestry I. Horáková a A. Růžičková.

Církev se též pokusila o spolupráci s nejbližšími bratrskými sbory. Příkladem byl dětský sborový den v Českých Budějovicích v dubnu r. 1967, kterého se zúčastnily společně děti z českobratrské církve evangelické v Jindřichově Hradci a z Jednoty českobratrské v Českých Budějovicích. Tento dětský sborový den zakončily společným výletem na Hlubokou, jehož se zúčastnilo 33 dětí. O týden později se skupinka zdejších dětí rozjela oplatit návštěvu do Jindřichova Hradce. V dalších letech měla účast v NŠ opět klesající tendenci.

Obzvláště radostnou kapitolou sborového života bylo konfirmační cvičení, v němž v r. 1967 připravoval bratr farář ke konfirmaci 18 konfirmandů.³⁴

Za působení br. faráře Horáka byla velmi aktivní i mládež. Někdy si připravovala program sama, jindy byl záležitostí duchovního. Většinou bylo probíráno některé z biblických témat, po kterém následovala diskuze, jak se toto téma dotýká současnosti a některých aktuálních problémů mladých lidí. Jednou měsíčně si mládežníci zavedli přehled církevního tisku se čtením výňatků. Bratrské setkávání vždy zpestřily mládežnické písně při kytáře nebo společné návštěvy některých kulturních akcí. Mládež velice stmelovaly společné výlety, brigády a tábory, které se těšily veliké oblibě. Brzy po nástupu br. faráře Horáka se rozběhl kroužek němčiny, který navštěvovali hlavně mladí.

Mládež se dříve starala o evangelické vojáky, kteří v ČB vykonávali vojenskou službu. Další její činností bylo organizování mládežnických sjezdů a účast na různých biblických vzdělávacích kurzech, které pořádala synodní rada – dříve ve středisku Sázava, později ve Vrbně pod Pradědem, v Herlíkovicích a v Praze.

Z iniciativy br. Horáka tehdy mládež spolu s nedělní školou a křesťanskou službou připravila zásilku hlavně s léky v ceně 750,- Kč a tu pak zaslala do nemocnice Dr. A. Schweitzera v Lambarene v Africe, kde Dr. Schweitzer pracoval jako misionář a lékař.³⁵

34 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1965-1969, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

35 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1956, 1959, 1961, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

Svých biblických hodin se mladí zúčastňovali pravidelně každý týden. Podíleli se na přípravách sborových dnů, seniorátních kursů mládeže, nadále pomáhali při výuce v nedělní škole a hlídali děti v jeslích, aby tak jejich rodiče mohli být přítomni na bohoslužbách. Během roku dle potřeby se mladí účastnili též lesních brigád. V r. 1968 uvítal místní sbor mládežníky z německého Hannoveru a Senftenbergu. Do začátku sedmdesátých let vedl mládež vikář Milan Satke, po něm tato úloha připadla bratru Horákovi.³⁶

Mladí podnikli též zájezd do NDR, a v r. 1975 navštívili některé sbory v jiných městech naší republiky – např. V Českém Brodě, Miroslavi, v Teplé u Mariánských Lázní a někteří se zúčastnili evangelizačních kurzů v Herlíkovicích.

V pozdější době programovou náplň mládežnických shromáždění tvořilo zamyšlení nad jednotlivými kapitolami evangelických příruček – např. „Víra a moderní svět“, „Úvahy o víře“, dále příběhy ze starozákonních biblických knih, promítání diapozitivů a seznamování se s některými historickými křesťanskými postavami. V písňové části programu byly používány zpěvníky „Křesťanské písně“, „písničky na cestu“ a „Zpívejte Hospodinu“. Mládež se v této době rozdělila na dvě skupiny: biblické hodiny pro mladší a biblické hodiny pro starší mládež. Jedna skupina navštěvovala biblické hodiny v pátek večer, druhá v sobotu. Toto rozdělení umožňovalo účast těch členů, kteří na konci týdne dojížděli a nemohli se v pátek biblických hodin zúčastnit. V 80. letech se průměrná účast pohybovala mezi sedmi až osmi účastníky.³⁷

Již před revolucí se rozvíjela spolupráce s věřící mládeží z Holandska – z Amsterdamu. Věnovali se společně brigádám mládeže v tuzemsku i v zahraničí (většinou v Německu). Naše mládežnické skupiny jezdily do NDR a oni na oplátku k nám. Po revoluci se také začalo s různými mládežnickými akcemi – sborové, seniorátní i republikové setkání mládeže. Přijela i mládež ze zahraničí – hlavním organizátorem byl syn br. faráře Horáka, Martin. Tím také docházelo k navazování kontaktů se zahraničními sbory. Členové ČCE měli možnost využít i zimních rekreací v Janských Lázních, v létě pak v Chotěboři a Č. Krumlově.³⁸

36 Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1968-1971, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14. O této problematice hovoří také s. A. H. dne 17. 5. 2011 Srov. Digitální záznam rozhovoru je v majetku autorky.

37 Srov. Výroční sborová shromáždění z r. 1975, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

38 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. A. H. ze dne 9. 6. 2011. Dokument je v majetku autorky.

Při výročním sborovém shromáždění v březnu 1972 bylo nově zvoleno staršovstvo. Kurátorem se stal tehdy br. František Vondrejs, později Ing. Šroubek, místokurátorem Ing. Jan Růžička. Byli tak nahrazeni dosavadní kurátor br. Rudolf Smolík a místokurátor br. Bohumil Šticha. Všichni vykonávali v církvi dlouholetou věrnou službu. Pro laické kazatele pořádala synodní rada kurzy, které končily písemnou i ústní zkouškou a absolventům byl vydán dekret. Velkou ztrátu pro sbor však znamenalo úmrtí dlouholeté učitelky náboženství s. Emilie Klicmanové v r. 1972.

Ze slavnostních událostí v této době lze připomenout oslavu 50. výročí tohoto sboru, při kterém posloužil kázáním br. synodní senior Václav Kejř. Ve stejném období byla zaznamenána také větší finanční obětavost sboru – salár dosáhl výše 27.518,- Kč a nedělní sbírky 8.486,- Kč. Potěšitelnou skutečností bylo i obnovení činnosti pěveckého sboru. Jako výpomoc pro náročnou funkci faráře byli pověřeni laickou kazatelskou službou br. V. Souček, B. Šticha a kurátor F. Vondrejs. Dobrou odezvou se stalo rozmnožování nedělních kázání a jejich následné předávání zájemcům.

Novým kurátorem zdejšího sboru zvolilo staršovstvo v r. 1974 poprvé ve sborové historii ženu – s. Miladu Matznerovou, která se ujala své funkce s nezištnou láskou, obětavostí a upřímným zájmem o blaho sboru. Z významnějších událostí téhož roku byl v r. 1974 sborový den s br. Dr. Jarem Křivohlavým, náměstkem synodního kurátora z Prahy.

Vedle duchovní práce je nutno zmínit i některé práce týkající se péče o budovy kostela – byla opravena střecha, žlaby, podlahy, farní byt a provedeny nátěry kostelních lavic – celková investice dosáhla částky 14.600,- Kčs. V r. 1977 došlo k dalšímu vylepšení stavu sborových budov a jejich zařízení – byly provedeny údržbářské práce na střeše a okapech zadní budovy, byla pořízena naftová kamna do farní kanceláře a závěs pod kruchtou a konečně i nové běhouny do kostela.

Rok 1978 začíná neobvyklou událostí, kterou zdejší sbor kdy zažil. Svoji návštěvou totiž ČCE poctil kanovník Cole-Wilson ze Sierry Leone v Africe.³⁹

Odchodem br. vikáře Jana Opočenského ze Strakonice do Krabčic přibyla mateřskému sboru v ČB od 1. června r. 1981 do února 1982 navíc povinnost starat se o sbory ve Strakonících a Volyni s kazatelskou stanicí až v Sušici. V r. 1985 účast na shromážděních viditelně stoupla – za poslední 4 roky byla kolem 100 členů.

³⁹ Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1972, 1974-1978, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14. O této problematice hovoří také s. A. H. dne 9. 6. 2011 Srov. Digitální záznam je v majetku autorky.

Přínosem pro sborovou práci byla čtvrtletní výpomoc br. seniorátního vikáře Jana Blažka, (od ledna do března), v září pak br. Petra Chamráda. Oba byli postupně v průběhu roku povoláni k výkonu dvouleté vojenské služby.

Důležitým mezníkem pro tento sbor i seniorát se stala ordinace br. kurátora Jindřicha Šroubka náměstkem synodního seniora Dr. Hlaváčem 14. 4. 1985. Od toho roku také bratr farář Horák spolupracoval v poradních odborech synodní rady pro evangelizaci a pro vzdělávání výpomocných kazatelů a ústředním výboru Kostnické jednoty. Byl jmenován členem teologické komise Světové evangelizační aliance a náhradníkem Lausannského výboru pro světovou evangelizaci. Zúčastnil se valného shromáždění Světové evangelické aliance v Singapuru, zasedání Evropské světové aliance v Bad Hamburku (NSR) a Lausannského výboru v Calloway Gardens, USA.

V r. 1986 se finanční obětavost sboru zvýšila a poprvé přesáhla 90.000,- Kč, což je asi trojnásobek roční obětavosti před dvaceti lety. Jen na opravu kostela ČCE se sešlo v darech přes 24.000,- Kč. Byla provedena oprava fasády čelní části budovy.

Určitou nepříznivou okolností pro sbor byly nastupující zdravotní problémy br. faráře Horáka, který byl nucen omezit svoji činnost – odvolal kandidaturu do synodní rady, složil funkci v poradním odboru pro vzdělávání výpomocných kazatelů, odřekl řadu pozvání k přednáškám. Na druhé straně mu ale připadla na rok starost o administrování uprázdněného sboru ve Volyni.

Státní souhlas k vykonávání funkce výpomocných kazatelů dostali v té době bří: Dr. Linhart, Ing. J. Šedivý a D. Kolman. Do funkce vikáře nastoupil br. Ing. Trnka.⁴⁰

5.2 Revoluční události v ČCE v roce 1989

Život církví v Československu se významně změnil po r. 1948, kdy se k moci dostala komunistická strana, která ideologicky vycházela z marxismu leninismu a popírala existenci Boha a tím i u nás již všeobecně rozšířené křesťanství, které se stalo ideologií nepřátelskou. Vykonstruované procesy padesátých let vedly k uvěznění především katolických kněží, k likvidaci řeholních řádů, ale obrátily se proti farářům i kazatelům evangelických církví, kteří neprojevíli okamžitou loajalitu státnímu zřízení.

Postupně došlo ke zrušení náboženství ve školách, ale i k vštěpování marxistické ideologie do myšlení dětí již od útlého věku.

⁴⁰ Srov. Výroční sborová shromáždění z let 1981-1982, 1985-1986, archiv ČCE, sbor ČB, sign. C3/14.

O této problematice hovoří také s. A. H. dne 9. 6. 2011. Srov. Digitální záznam je v majetku autorky.

Život církvi se dostal pod státní kontrolu. Ve státní správě bylo zřízeno zvláštní oddělení, v jehož čele stál státní tajemník pro církevní záležitosti a pro jednotlivé kněze, faráře a kazatele musel být udělen státní souhlas, aby mohly vykonávat svoji duchovní službu. Nedělní bohoslužby se konaly pravidelně v přítomnosti tajného spolupracovníka – církevního tajemníka, který měl za úkol sledovat, kdo chodí do kostela, zvláště osoby, které byly předmětem jejich zájmu – učitelé, lékaři atd. a dále náplň bohoslužby, především obsah kázání. Pokud se jim něco nelíbilo, byla tendence hledat protistátní činnost. I farář Horák byl opakovaně zván na pohovor na oddělení státní bezpečnosti nebo k církevnímu tajemníkovi. Přesto ve sboru probíhalo vyučování náboženství i pro malý počet dětí, konfirmační příprava s následnou konfirmací dětí, které dosáhly věku 14 – 16 let. Konaly se křty a svatby, vánoční besídky a s určitými přestávkami se scházel i pěvecký sbor. Ke komunistickým praktikám té doby patřil i tajný odposlech telefonních hovorů v bytě faráře Horáka, otevírání došlých dopisů a se samozřejmostí se při schůzkách farářů, tzv. pastorálních konferencí, účastnil i církevní tajemník. Samozřejmostí té doby bylo, že děti farářů neměly nárok na studium na vyšších školách.

Nejstarší syn faráře Horáka Daniel musel po ukončení základní školy jít do učení a teprve jako dělnický kádr směl studovat na stavební průmyslovce a později na vysoké škole. Dcera Ivana nesměla jít na gymnázium, a když odmaturovala na ekonomické škole a pro své nadání – současně měla již tři státnice z jazyků, nesměla být přijata na filozofickou fakultu v Praze kvůli rozhodnutí příslušného státního orgánu (nejpravděpodobněji uličního výboru). Takto se jednalo v té době s nadanými dětmi duchovních v církvi. Jho komunismu prožívali nejen křesťané, ale i mnozí lidé v našem národě. Snahy některých skupin o změny v komunistickém režimu, který byl totalitním, jednoznačně ztroskotávaly a vedly k odchodu do zahraničí.⁴¹

Po neúspěšném hnutí Pražského jara 1968 patřilo k zoufalé snaze protestu proti okupaci naší země vojsky Varšavské smlouvy, upálení Jana Palacha na pražském Staroměstském náměstí. Tento student filozofické fakulty byl hluboce věřící křesťan a člen ČCE.

I později se zorganizovala některá hnutí vyjadřující protest proti vládnoucí třídě a praktikám komunistického režimu. Mezi uvězněnými a členy disidentů byly opět církevní představitelé – například někteří kněží a faráři evangelických církví. Z ČCE to

41 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. A. M. ze dne 11. 6. 2011. Dokument je v majetku autorky.

byli především Miloš Rejchrt a Sváťa Karásek.

Uvolnění, které prožíval ujařmený národ po 17. listopadu 1989, vedlo k atmosféře nadšení a naděje v lepší budoucnost ve svobodě a demokracii. To, co do té doby bylo zakázané či odmítané, se začalo projevovat jako žádoucí – nové. Proto se projevil i zájem o věci duchovní. Otevřel se i prostor pro ekumenické setkávání křesťanů.

Na faře ČCE se v té době setkávali duchovní katolické církve, československé církve husitské, církve bratrské a dalších k vzájemným rozhovorům.

V pohnutých listopadových dnech vykonal bratr farář Cyril Horák šest přednášek pro vysokoškoláky ze Čtyř Dvorů. Promluvil též jednou na náměstí, dvakrát při besedách Občanského fóra v divadle, poskytl čtyři interview pro Jihočeskou pravdu, rozhlas a Kirchenzeitung a uveřejnil jeden příspěvek v rubrice „Duchovní slovo“ Jihočeské pravdy. Na biblické hodině v těchto revolučních dnech se setkali křesťané i z jiných církví. Mezi nimi byl i PhDr. Mojmír Prokop z československé církve husitské, který vedl revoluční setkávání studentů a stal se zakladatelem Občanského fóra, později i primátorem města.

V prosinci se uskutečnilo předvánoční ekumenické setkání křesťanů v Domě armády. Sál byl naplněný do posledního místa. Na pódiu hrála a zpívala křesťanské písně mládež církve bratrské pod vedením MUDr. Aleše Hejlka. Několik křesťanů vydávalo svědectví o svém obrácení na víru. S opravdovým zaujetím všichni vyslechli duchovní slovo biskupa Jihočeské diecéze Miroslava Vlka, faráře českobratrské církve evangelické ThDr. Cyrila Horáka a kazatele církve bratrské Jana Valeše.⁴²

Počátkem r. 1990 se uskutečnilo první ekumenické setkání křesťanských zdravotníků v sále církve bratrské ve snaze vnést do práce lékařů a sester křesťanskou etiku, obnovit bohoslužby v nemocnici i službu duchovního. Setkali se zde MUDr. Prokešová, MUDr. Mazánková, MUDr. Jan a Aleš Hejlkovi, MUDr. Holý a další, ale také Ing. Daniel Horák, Martin Horák, Walter Matlášek, Miloslav Ciboch.

Miloslav Ciboch přišel na toto setkání s vizí postavit v Českých Budějovicích rehabilitační centrum pro děti postižené především poporodní dysfunkcí s následnou obrnou, která vyžaduje dlouhodobou specializovanou rehabilitační péči. I když v té době byl zcela bez finančních prostředků, věřil, že Pán Bůh, který mu vložil do mysli tento úkol, mu k těmto prostředkům pomůže a také se tak stalo. Projekt tohoto zařízení

42 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. A. M. ze dne 11. 6. 2011. Dokument je v majetku autorky.

vypracoval Ing. Daniel Horák, vlastní stavbu vedl Miloslav Ciboch a pracovalo zde i více křesťanů z různých sborů.

Po třech letech výstavby byl stacionář panem Cibochem uveden do provozu jako „Dětské centrum Arpida“ a slavnostně předán odborníkům za účasti prezidenta Václava Havla a jeho ženy Olgy dne 23. 10. 1993. Za povšimnutí stojí také návštěvy významných hostů, kteří si celé dílo prohlédli a napsali své dojmy do knihy hostů. Mezi nimi uvádím Doc. PhDr. Zdeňka Matějčka, dnešního prezidenta Václava Klause, tehdejšího ministra práce a sociálních věcí Jindřicha Vodičku, Tomáše Ježka, zpěváka Václava Neckáře a další řadu zahraničních hostů z Rakouska, Německa, Holandska, Anglie, Francie, Dánska, Švýcarska, USA, Kanady a Japonska.⁴³

V r. 1990 navštívila sbor skupina mladých členů reformovaných sborů de Fort z Amsterdamu. Napomohli tomu, aby se několik mladých lidí z této církve zúčastnilo evropského misijního kongresu a mládeže v holandském Utrechtu „Misie 90“. Vrátili se kolem Nového roku duchovně povzbuzeni. Začátkem toho roku navázaly s tímto sborem kontakty sousední sbory a senioráty v Gmündu, v Linci a Pasově.

V polovině listopadu se uskutečnil nástup nového seniorátního vikáře bratra Ivana Trnky, který byl zvolen za kazatele sboru ve Strmilově. Tehdy se církvi otevřely nové a netušené možnosti evangelizační a misijní. Sám bratr farář se zúčastnil mnoha zahraničních konferencí: v únoru – NSR, v červnu – Texas v USA, v červenci – Manila na Filipínách, v srpnu – dovolená v NDR, v říjnu – Paříž, v listopadu – NSR. Z účastníků světového misijního kongresu v Manile se pak vytvořil Lausannský výbor pro Československo, jehož se stal předsedou. Také obnovující se misijní sdružení Snaha chtěla počítat s jeho spoluprací. Nadále pracoval v poradním odboru své církve pro evangelizaci a pro pomoc III. světu. Po ukončení své duchovní služby se připravoval na výuku etiky na Jihočeské univerzitě. Tento nový úkol již nesplnil, neboť byl odvolán z tohoto světa 21. 9. 1990. Jeho úmrtí znamenalo pro sbor českobratrské církve evangelické v Českých Budějovicích velikou ztrátu.⁴⁴

43 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. T. T. a br. M. C. ze dne 11. 6. 2011. Dokument je v majetku autorky.

44 Srov. Výroční sborové shromáždění a kniha nedělních ohlášek z r. 1990, archiv ČCE, sbor ČB – dosud nezařazeno. O této problematice také hovoří s. A. M. a A. H. dne 11. 6. 2011. Srov. záznam digitálního rozhovoru je v majetku autorky.

6 Činnost sboru za působení faráře Daniela Matějky (1991-2008)

Po odchodu faráře Cyrila Horáka zůstal sbor bez administrovaného faráře. Službu vykonávali zastupující duchovní z jihočeského seniorátu – nejčastěji z Tábora i z pražských sborů. Počet evidovaných členů ve sborové kartotéce se snížil asi na 1500 členů, ale návštěvnost se rapidně zvedla. Začali chodit i ti, co se dříve báli, i ti, co v církvi nikdy nebyli. Zvedla se i účast mládeže. Pomocí službě pánu i sboru, ale i městu se stala misijní organizace Operace mobilizace, jejímž zakladatelem i kazatelem se stal Karel Zolar. Přišel tehdy se svoji rodinou a pomáhal jak materiálně, tak i při vedení bohoslužeb i biblických hodin. Až 29. 9. 1991 byl instalován do služby zdejšího sboru farář Daniel Matějka, který přišel z Plzně. Za jeho působení se uskutečnily návštěvy ze zahraničních spřátelených sborů i odjinud. Hlavní snahou bylo, aby se stal sbor všem členům opravdovým domovem. Ve sboru byl opět založen pěvecký sbor pod vedením Ruth Budínové.

Církvi se podařilo v r. 1995 získat samostatného učitele náboženství. Byl jím Petr Bischof, který založil pět kroužků v celkovém počtu osmnácti dětí. Vedle toho konal na školách přednáškovou činnost, kterou lze označit jako misijní. Na něj později navázal Walter Matlášek. V tomto roce se ještě událo několik jednorázových akcí – podařilo se navázat kontakty se zahraničím v Holandsku, Norimberku, Pasově, Avanches. Několik členů tohoto sboru se zúčastnilo Kirchentagu v Hamburku, dále se konaly přednášky pro budějovické VŠ a misijní shromáždění v Kaplici se Sydney Andersenem.

Na školách se bohužel nepodařilo udržet hodiny náboženství, zato se uskutečnily občasně akce s následnými setkáními studentů při večerech.⁴⁵

V r. 1998 bylo kazatelské místo v Kaplici na čas obsazeno farářkou Ruth Kaštánkovou. Vedle duchovní činnosti br. faráře D. Matějky byly provedeny také četné stavební práce a opravy na budově kostela v Českých Budějovicích. Podařilo se zakoupit i byt sousedící s prostorem kostela, kde byly zřízeny dvě místnosti pro

⁴⁵ Výroční sborová shromáždění a knihy nedělních ohlášek z r. 1990-1995, archiv ČCE, sbor ČB – dosud nezařazeno. O této problematice také hovoří s. A. M. dne 16. 10. 2011. Srov. záznam digitálního rozhovoru je v majetku autorky.

výuku náboženství, nedělní školy, setkávání mládeže a biblických hodin dospělých a jedna místnost pro ubytování hostů včetně dostupné kuchyňky. Důležitým zařízením pro sbor se stalo vybudování výtahu, který oceňují zvláště senioři, maminky s kočárky, anebo vozíčkáři. Sbor se dočkal i nového sociálního zařízení.

Jedním z nejvýznamnějších mimoduchovních úkolů nového faráře se stalo vyřešení problému nevyhovující staré modlitebny v Kaplici, kde se mu podařilo postupně získat pozemek pro výstavbu nové modlitebny za finanční podpory zahraničních sborů z Lince, Pasova, Holandska a Švýcarska. Toto období bylo pro br. faráře Matějku velice náročné, ale za pomoci členů českobudějovického sboru se podařilo výstavbu modlitebny v Kaplici dokončit. Slavnostní otevření se konalo 25. 9. 2005. Modlitebna dostala název Archa a současně slouží také k misijním účelům, k návštěvám zahraničních hostů, k pořádání pravidelných přednášek „Kaplický čtvrtek“, cestovatelským večerům, besedám, koncertům, různým kurzům a výstavám. Od vzniku této kazatelské stanice zde působí farář br. Daniel Freitinger.⁴⁶

⁴⁶ Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. A. M. ze dne 16. 10. 2011. Dokument je v majetku autorky.

7 Současná sborová práce faráře Nečila

Rok 2008 přinesl sboru ČCE v Českých Budějovicích značné změny. Po 17 letech působení faráře Daniela Matějky ho plynule vystřídal bratr David Nečil, který působil v letech 2001-2008 jako farář v Písku. Do farního bytu se přestěhoval se svou početnou rodinou. V současné době se pod jeho duchovní službou rozvíjí zvláště práce sboru s dětmi a mládeží.⁴⁷

Kromě bohoslužeb, které jsou samozřejmě centrem života sboru, je tu také nedělní škola pro tři věkové skupiny dětí, v jejíž výuce se střídá několik ochotných učitelů NŠ. Dospělí, ale i mládež zde mohou navštěvovat jedenkrát týdně biblické hodiny, probíhá zde výuka náboženství pro děti a konfirmační cvičení. Bohoslužby jsou konány i v domově důchodců Staroměstská. Do farářské práce patří také pastorační návštěvy a rozhovory, přípravy na křest a ke svatbě a pravidelné návštěvy českobudějovické věznice.

Nově přibyla možnost zpívat v obnoveném pěveckém sboru, který vedla s. Jitka Šlechtová, nyní tuto službu přebrala s. Petra Nová. Je zde možnost zúčastnit se komentovaného čtení z „církevních otců“ pod vedením bratra Gruse a Adámka, možnost setkávání malých dětí předškolního věku a jejich rodičů, které si vzala na starost s. Bandhauerová. I senioři mají své aktivity, jednou za měsíc se scházejí ve skupině nazvané Stříbrné lišky. Mimořádnou aktivitou je setkání Konklubu, které vede s. Lenka Tomková. V něm se každý druhý týden scházejí lidé s postižením, pro které je toto často jediná možnost sociálních kontaktů mimo vlastní rodinu či ústav, ve kterém žijí.

Do sborové práce se dá začlenit i prostředí takzvané „zahrádky“, neodmyslitelně spojené s obětavým nasazením manželů Cibochoových, kteří mají čas nejen v neděli posedět a popovídat si s bratry a sestrami ze sboru.

Sbor také aktivně spolupracuje s církevní organizací TUDY (býv. YMCA) ČB, za což patří dík sestrám Matějkové a Šmídové. Výsledkem jsou různé výlety a další nápadité akce zejména pro děti s jejich rodiči v době prázdnin nebo různých svátků. Kontakty s partnerskými sbory v Linci i Pasově jsou i nadále udržovány díky věrné péči s. Veselé. S pomocí ochotných bratří tohoto sboru byla zpřístupněna a upravena farní

47 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. A. M. ze dne 16. 10. 2011. Dokument je v majetku autorky.

zahrada, kde jsou umístěny rozmanité atrakce pro děti. Tento kostel slouží také k pořádání koncertů, obzvláště v době vánoční. Společenství sboru je svým členům oporou. Dává jim jistotu, že nejsou sami ve svých duchovních i docela všedních starostech, radostech, či nadějích. Doprovází je a nese přímluvnými modlitbami, pastýřskou péčí, radou i konkrétní pomocí, vzájemným sdílením i nesením životních břemen. Českobudějovický sbor se stal, dalo by se říct, jednou velkou rodinou.⁴⁸

V současné době je výuce nedělní školy věnována obzvláště velká pozornost. Děti jsou rozděleny do tří skupinek podle věku. Počet dětí se zvýšil, průměrně dochází přibližně 18-20 dětí a učitelé se ve výuce střídají. Zásahu na této činnosti mají sestry Matějková, Nečilová, Havlíčková, Jakobiová, manželé Klewarovi, br. Matlášek, Hejzlar Šmíd a Kobylka.

Během roku jsou pro děti pořádány různé akce – výlety, letní tábory, soutěže, hry atd. Loňský rok se děti zúčastnily letního tábora v Moravci na Vysočině, kde strávily týden mezi svými kamarády a kromě biblického programu a různých her si vyzkoušely, většinou poprvé, jak spali indiáni v tepee stanech.

Děti mají možnost po bohoslužbách využít farní zahrady, která byla v minulém roce s pomocí ochotných bratří a sester zatravněna a upravena pro tyto účely.

O Vánocích s nimi učitelé náboženství nacvičují každoročně vánoční hru s biblickou tematikou, kterou potom sehrají před celým sborem. Každým rokem jsou mladí ochotníci odměněni velkým úspěchem a malými dárečky.⁴⁹

Práce současného duchovního, resp. faráře, v současném sboru je velmi náročná. Na prvním místě je duchovní služba, která se týká zvěsti evangelia z Písma sv. při pravidelných bohoslužbách. Dále je to vysluhování sv. Večeře Páně, služba svátosti křtu, na požádání vedení svatebního obřadu a rozloučení při úmrtí zesnulých členů sboru, pastore, návštěvní služba v rodinách a nemocnicích, domovech důchodců, případně věznic, vyučování náboženství, duchovní příprava konfirmandů a nových členů sboru, výklad evangelia při biblických hodinách. Vedle této duchovní práce je to péče o budovu kostela a fary a finanční záležitosti sboru. K obětavosti služby faráře patří většinou i neomezená služba pomoci potřebným, ať už členům sboru anebo lidem, kteří hledají pomoc ve své náhlé tíživě situaci často právě na farářích.

Mezi povinnostmi faráře patří také spolupráce s nadřizenými církevními strukturami.

48 Srov. Digitální záznam rozhovoru s br. D. N. ze dne 23. 10. 2011. Dokument je v majetku autorky.

49 Srov. Digitální záznam rozhovoru se s. J. M. ze dne 23. 10. 2011. Dokument je v majetku autorky.

Je to spolupráce s místním seniorem a dále synodní radou, kterou vede synodní senior v Praze, účast na konferencích. Jednou ročně organizuje výroční sborové shromáždění, kde jsou členové sboru informováni o činnosti sboru, různých událostech a jednou za šest let je v rámci tohoto shromáždění voleno nové staršovstvo.⁵⁰

Staršovstvo je správním orgánem sboru. Zejména mu přísluší pečovat spolu s kazatelem o bohoslužebná a katechetická shromáždění, o duchovní život rodin sboru, o hospodaření sboru, o ekumenické vztahy a misijní činnost v obvodu sboru. Podporuje kazatele a pomáhá mu v jeho práci, ve vzájemné bratrské odpovědnosti dbá, aby život kazatelů, starších i celého sboru byl ve shodě se svědectvím Písem svatých a s církevním řádem. Staršovstvo zasedá podle potřeby, zpravidla jednou měsíčně. Členy staršovstva jsou mocí svého úřadu (virilní členové) kazatelé ve sboru ustanovení. Staršovstvo volí ze svého středu kurátora sboru. Staršovstvo volí ze svého středu na čtyřleté období poslance konventu a jejich náhradníky. Kromě již zmíněných úkolů přísluší staršovstvu zejména: osobním příkladem pečovat o křesťanský život ve sboru, pravidelně pořádat vzdělávací shromáždění pro dospělé a mládež i děti, pečovat o ekumenické vztahy v obvodu sboru, navštěvovat nemocné a osamělé členy sboru, jednat a usnášet se o všech sborových záležitostech.⁵¹

50 Srov. Digitální záznam rozhovoru s br. D. N. ze dne 23. 10. 2011. Dokument je v majetku autorky.

51 Evangnet [online]. (19.-22. 5. 2011, poslední aktualizace 17. 7. 2011), [cit.2012-02-06]. *Staršovstvo*. Dostupné na [www:<http://www.evangelnet.cz/texty:cirkevni](http://www.evangelnet.cz/texty:cirkevni) zřízení a řády>.

Závěr

V této práci jsem se snažila zachytit vznik českobratrské církve evangelické v jižních Čechách, průřez historií a činností českobudějovického sboru od jeho založení až po současnost. Vzhledem k tomu, že nebylo k dispozici dostatečné množství materiálu a historických dokumentů, nebylo možné zachytit sborovou práci do takové hloubky, jak bych si přála.

Zdrojem informací mi byly především publikace o této církvi, dále pak archivní materiály jako výroční sborová shromáždění a knihy nedělních ohlášek, ve kterých bylo popsáno, co se v minulých dobách ve sboru událo. Velkou pomoc mi poskytli pamětníci sboru, kteří zažili dobu totality.

V jednotlivých kapitolách jsem se zabývala popisem činnosti sboru od jeho vzniku až po současnost, podrobnějším přehledem práce jednotlivých kazatelů, co sbor poskytoval a nabízel svým členům. Nejdelší úsek jsem věnovala br. faráři Horákovi, který působil v letech 1966-1990. Podrobněji jsem popsala revoluční rok 1989, který vnesl i určité změny do ČCE. Lidé mohli docházet na shromáždění bez obav o svá zaměstnání, což bylo v době totality značně riskantní. Rovněž tak děti věřících se mohly hlásit na vysoké školy. Z hlediska mého oboru – výuky náboženství a etiky, jsem se v jednotlivých kapitolách zaměřila na vyučování náboženství na školách, dětské bohoslužby v nedělní škole, vedení konfirmandů a schůzek mládeže od minulosti až po současnost. Zjistila jsem, že největší účast dětí v nedělní škole byla za br. faráře Horáka a v současnosti je za br. faráře Nečila. br. farář Matějka vedle duchovní činnosti byl velmi dobrý organizátor stavebních prací. Každý z kazatelů vynikal a vyniká určitou předností.

Je velká škoda, že se nikdo ani v minulosti ani v současné době nevěnoval sepsání sborové kroniky. Moje bakalářská práce by mohla posloužit jako podklad právě pro její sepsání mladší generací, která by chtěla tuto historii sboru studovat podrobněji.

Pro budoucí badatele by mohlo být také zajímavé vytvořit přehled statistiky počtu členů a mládeže od samotného vzniku sboru až po dnešní dobu a další vývoj sboru ČCE.

Seznam použitých zdrojů

Prameny

Archiv českobratrské církve evangelické, sbor České Budějovice, ulice 28. října 28, výroční sborová shromáždění z let 1941-1984, sign. C3/14,

Archiv ČCE, sbor ČB, výroční sborová shromáždění z let. 1990-1995 - dosud nezařazeno.

Archiv ČCE, sbor ČB, sešity nedělních ohlášek z let 1945-1949, sign. III/24B

Archiv ČCE, sbor ČB, sešity nedělních ohlášek z r. 1990-1995 – dosud nezařazeno.

Archiv ČCE, sbor ČB, zpráva o nedělní škole v Č. B. panu prof. Dr. A. Novotnému, sekretáři Svazu nedělních škol v ČSR z r. 1948 – datum neuvedeno, svazek 15/CB 15-20.

Rozhovory s pamětníky sboru ČCE, ČB.

Literatura

BIBLE. Písmo starého a nového zákona, ekumenický překlad, Praha: 1979.

BEDNÁŘ, F. *Památník českobratrské církve evangelické*. Praha: Kalich, 1924. ISBN neuvedeno. NEŠPOR, R. Z. *Encyklopedie moderních evangelických (a starokatolických) kostelů Čech, Moravy a českého Slezska*. Praha: Kalich 2009. ISBN neuvedeno.

OTTER J. VESELÝ J. *První sjednocená církev v srdci Evropy*. Praha: Kalich, 1992. ISBN 80-7072-852-3.

ŘÍČAN, R. *Od úsvitu k dnešku*. Praha: YMCA, 1918. ISBN neuvedeno.

SVOBODA, R. *Katolické a nekatolické rezonance prvního vatikánského sněmu v jihočeské metropoli*, *Studia theologica* 42, roč. 12, č. 4/2010, s. 51-63 (ISSN 1212-8570).

TOUL, J. *Jubilejní kniha českobratrské evangelické rodiny k 150letému jubileu Tolerančního patentu 1781-1931*, knihtisk K. Fialy v ČB: 1931. ISBN neuvedeno.

Církev v proměnách času: Sborník k 50. výročí spojení českobratrské církve evangelické. Praha: Kalich, 1969. ISBN neuvedeno.

Encyklopedie Českých Budějovic. ČB: Nebe, 1998. ISBN 80-238-3392-8.

Elektronické zdroje

Povinnosti a působnost staršovstva – online- cit. 2012-02-06, dostupné na www.evangnet.cz. (z církevního zřízení, § 20).

Seznam zkratek

ČCE	- Českobratrská církev evangelická
ČB	- České Budějovice
a.v.	- augsburské vyznání
h.v.	- helvetské vyznání
YMCA	- Young Men 's Christian Association
NŠ	- nedělní škola
sen.	- senior
vik.	- vikář
br.	- bratr
s.	- sestra

Abstrakt

JAKEŠOVÁ, L. Historie ČCE v Českých Budějovicích. České Budějovice 2012. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v ČB. Teologická fakulta a katedra církevních dějin. Vedoucí práce R. Svoboda.

Klíčová slova: historie, sbor, bohoslužby, výuka náboženství, nedělní škola, biblické hodiny mládeže, konfirmandi, křesťanská služba, kazatelé, práce faráře a úkoly staršovstva.

Bakalářská práce pojednává o historii ČCE v jižních Čechách s ohledem na jednotlivá časová období, život českobudějovického sboru pod vlivem měnících se politických událostí za působení jednotlivých kazatelů.

Práce popisuje vše, to, co sbor nabízel a nabízí svým členům od dob minulých až do současnosti, a to jak po stránce duchovní, tak i materiální. Nejobsáhlejší část věnuje br. faráři Horákovi, neboť tato doba je dobře doložitelná množstvím výpovědí svědků, kteří ji dobře pamatují. Zdůrazněná je zde práce s mládeží – výuka náboženství, dětské bohoslužby, konfirmandi a biblické hodiny mládeže vzhledem k oboru, který studuji.

Abstract

History of the ČCE in České Budějovice

Key Words: History, choir, worship, religious education, Sunday school, Children's Bibles lessons, confirmer, Christian ministry pastors, pastors tasks and tasks of elders (presbyters).

This thesis deals with the history of the ČCE in South Bohemia during different time periods. It also details how the church in ČB was influenced by change able political events, and by the work of individual preachers.

The work describes all the activities that the church offered and still offers to their members from historical times to the present day, not only in spiritual form but also in material form. The most extensive section is devoted to the work of Pastor Horák, because there were many witnesses during his life time who documented his work. There is a special emphasis on youth work – religious education, worship programs for children, confirmation, and children's Bible lessons, which is an area that I have been studying.